

Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis

Studia ad Didacticam Scientiarum Socialium Pertinentia 14 (2024)

ISSN 2083-7276

DOI 10.24917/20837276.14

Wstęp

Jedną z najbardziej aktualnych, z punktu widzenia nauk społecznych, dyskusji toczących się w ostatnich latach, zarówno wśród teoretyków, jak i praktyków, są usługi społeczne. W systemie społecznych uwarunkowań odgrywają kluczową rolę w zapewnieniu wsparcia osobom i grupom w różnych kontekstach egzystencji. W Polsce system usług społecznych lokuje się w przestrzeni różnych form wsparcia i w szczególności ukierunkowany jest na poprawę jakości życia osób potrzebujących pomocy, niezależnie od kategorii życia społecznego. W ostatnich latach niewątpliwie rośnie znaczenie usług społecznych, zwłaszcza w kontekście zastosowania odpowiednich programów implikujących właściwe ukierunkowanie i wzmocnienie poszczególnych sektorów życia społecznego.

Usługi społeczne, jak zauważa Mirosław Grewiński, można rozpatrywać w różnych wymiarach – makro, mezo i mikro. Można je analizować zarówno jako sektor gospodarki, rodzaj działalności lokalnej, element rozwoju i tworzenia miejsc pracy, jak i czynnik inwestycji społecznych. Przestrzeń usług społecznych lokuje się ponadto w realizacji lokalnej polityki społecznej, wpływa na kształtowanie ładu społecznego, a zarazem, po części, stabilizuje jednostki, także z perspektywy zabezpieczenia społecznego (por. M. Grewiński, *Usługi społeczne we współczesnej polityce społecznej*, Warszawa 2021, s. 15).

Dokonując się we współczesnym świecie, w tym również w Polsce, przeobrażenia o charakterze geopolitycznym, gospodarczym oraz społecznym wymagają szczegółowych analiz ze strony naukowców reprezentujących różne dyscypliny naukowe. Celem tych analiz jest nie tylko diagnoza zachodzących procesów i poszukiwanie występujących między nimi związków przyczynowo-skutkowych, ale również wypracowanie praktycznych rozwiązań ukierunkowanych na rozwiązywanie istotnych kwestii społecznych.

Czasopismo „Studia ad Didacticam Scientiarum Socialium Pertinentia” jako międzynarodowy periodyk naukowy jest płaszczyzną interdyscyplinarnych dyskusji poświęconych najbardziej aktualnym zagadnieniom i wyzwaniom, będących przedmiotem zainteresowań szeroko rozumianych nauk społecznych. Wiodącym tematem niniejszego numeru są zagadnienia związane z zarządzaniem w usługach społecznych, centrami usług społecznych jako nowymi instytucjami polityki społecznej, perspektywami rozwoju usług społecznych w Polsce i Europie (w tym usług społecznych w zakresie edukacji, ochrony środowiska, skierowanych do osób niesamodzielnych czy w kryzysie bezdomności), jak również deinstytucjonalizacją usług społecznych. Treść

prezentowanych artykułów prowadzi do wniosku, iż rozwój usług społecznych w Polsce ma charakter interdyscyplinarny i multiprofesjonalny. Wielokontekstowy sposób postrzegania człowieka w jego środowisku społecznym, odpowiedź na jego potrzeby, jak i potrzeby całych społeczności lokalnych, z wykorzystaniem istniejącego potencjału, wyznacza kierunki rozwoju usług społecznych w Polsce. Warto zwrócić uwagę na najbardziej aktualną problematykę badawczą związaną z usługami społecznymi w kontekście doświadczanych problemów i kryzysów, trudnych sytuacji życiowych oraz zagrożeń społecznych. W związku z tym tematy badawcze w tym numerze czasopisma skupiają się na różnych usługach ukierunkowanych na zaspokojenie zdiagnozowanych potrzeb, a także obszarach wsparcia, edukacji, pomocy lub rozwoju.

Zachowaliśmy klasyczną strukturę czasopisma, tj. opracowania, badania, recenzje. W pierwszej części, poświęconej studiom literaturowym i badawczym, autorzy skupili się na czterech głównych obszarach tematycznych. Pierwszy z nich dotyczy zarządzania usługami społecznymi (artykuły: Jerzy Krzyszkowski, *Metody zarządzania zasobami ludzkimi w pomocy społecznej w reformach systemu*; Grzegorz K. Sudoł, *Diagnostowanie oraz monitorowanie problemów społecznych na obszarach miejskich i wiejskich jako podstawowe elementy procesu zarządzania usługami społecznymi oraz perspektywami ich rozwoju*), w tym centrów usług społecznych (Aleksandra Dudzik, Marta Łaszczyk-Lichoń, *Centrum usług społecznych jako odpowiedź na problemy i potrzeby środowiska lokalnego na przykładzie CUS w Myślenicach*). Drugi obszar dotyczy polityki społecznej w zakresie rozwoju usług społecznych (Magdalena Stefaniak, Paweł Wiśniewski, *Perspektywy rozwoju usług społecznych dla osób niesamodzielnych w Polsce – na przykładzie wybranych trzech scenariuszy*; Maria Gagacka, Agnieszka Zaborowska, Bożena Zasępa, *Dylematy uspołeczniania usług dla osób w kryzysie bezdomności w Polsce*). Trzeci obszar koncentruje się na edukacji i nauczycielach (Victoria Stratan, *The relationship between managerial feedback and professional satisfaction of primary education teachers*; Andrei Braicov, Tatiana Veveriță, *The streamline of the continuing professional development training of teachers*; Elena Puzur, *Psychosocial adaptation of educational system employees to social changes*). Ostatni obszar stanowi dopełnienie postrzegania usług społecznych jako kategorii multiprofesjonalnej (Ignacy Buczyński, *Karta Praw Podatnika – nadchodzący długo wyczekiwany kompromis czy kolejna nieudana próba zmiany społecznego postrzegania podatku jako uciążliwego obowiązku*; Mateusz Młyński, *Ubóstwo energetyczne a finansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska*; Kazimierz Ligęza, *Kościoły w USA jako fundament lokalnych sieci wsparcia społecznego. Analiza wkładu Kościołów w działalność CUS*).

Mamy nadzieję, że artykuły dostarczą czytelnikom nie tylko wiedzy, ale również zainspirują ich do dalszej eksploracji prezentowanych kategorii naukowo-badawczych, a także do podejmowania dyskusji naukowych i działań na rzecz rozwoju polityki społecznej w zakresie usług społecznych, zarządzania nimi oraz pedagogicznego kontekstu tych usług w zmieniającej się rzeczywistości społecznej.

dr Ewelina Zdebska, dr hab. Marek Klimek, prof. UKEN